

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

10 päivänä heinäkuuta 2014*

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen — Kuluttajansuoja — Sopimattomat kaupalliset menettelyt — Direktiivi 2005/29/EY — Täydellinen yhdenmukaistaminen — Vapaiden ammattien, hammaslääkärin ja fysioterapeuttien jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle — Hinnanlennusten ilmoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt — Hinnanlennusten ilmoittamistavat — Tiettyjen liikkuvan kaupan muotojen rajoittaminen tai kieltäminen

Asiassa C-421/12,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 13.9.2012,

Euroopan komissio, asiamiehinaan M. van Beek ja M. Owsiany-Hornung, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Belgian kuningaskunta, asiamiehinaan T. Materne ja J.-C. Halleux, avustajanaan avocat É. Balate,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn ja kuultuaan julkisasiamiehen 26.11.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

- Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL L 149, s. 22) 3 artiklan, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 2 artiklan b ja d alakohdan kanssa, mukaisia velvoitteitaan, koska se on jättänyt vapaan ammatin harjoittajat sekä hammaslääkärit ja fysioterapeutit kaupan alalla noudatettavista menettelytavoista sekä kuluttajille annettavista tiedoista ja kuluttajansuojasta 14.7.1991 annetun lain (loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur; Moniteur belge 29.8.1991, s. 18712) – sellaisena kuin se on muutettuna 5.6.2007 annetulla lailla (Moniteur belge 21.6.2007, s. 34272; jäljempänä 14.7.1991 annettu laki) –, jolla kyseinen direktiivi pannaan täytäntöön, soveltamisalan ulkopuolelle
- Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 2005/29 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa markkinakäytännöistä ja kuluttajansuojasta 6.4.2010 annetun lain (loi du 6 avril 2010 relative aux pratiques du marché et à la protection du consommateur; Moniteur belge 12.4.2010, s. 20803; jäljempänä 6.4.2010 annettu laki) 20, 21 ja 29 §:n
- Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 2005/29 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa liikkuvan ja kiertävän kaupan harjoittamisesta ja järjestämisestä 25.6.1993 annetun lain (loi du 25 juin 1993 sur l'exercice et l'organisation des activités ambulantes et foraines; Moniteur belge 30.9.1993, s. 21526), sellaisena kuin se on muutettuna 4.7.2005 annetulla lailla (Moniteur belge 25.8.2005, s. 36965; jäljempänä 25.6.1993 annettu laki), 4 §:n 3 momentin sekä liikkuvan kaupan harjoittamisesta ja järjestämisestä 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen (arrêté royal du 24 septembre 2006 relatif à l'exercice et à l'organisation des activités ambulantes; Moniteur belge 29.9.2006, s. 50488; jäljempänä 24.9.2006 tehty kuninkaan päätös), 5 §:n 1 momentin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2005/29

- 2 Direktiivin 2005/29 johdanto-osan 6, 15 ja 17 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(6) Tällä direktiivillä lähennetään jäsenvaltioiden lait, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja välittömästi vahingoittavia ja siten laillisesti toimivien kilpailijoiden taloudellisia etuja välillisesti vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä, sopimaton mainonta mukaan lukien. – – Sen soveltamis- tai vaikutusalaan eivät kuulu sellaiset kansalliset lait, jotka koskevat sopimattomia kaupallisia menettelyjä, jotka vahingoittavat ainoastaan kilpailijoiden taloudellisia etuja tai jotka liittyvät elinkeinonharjoittajien välisiin liiketapahtumiin. Suhteellisuusperiaatteen täysin huomioon ottaen jäsenvaltioilla on edelleen halutessaan mahdollisuus säännellä kyseisiä käytäntöjä yhteisön lainsäädäntöä noudattaen. – –

– –

- (15) Kun yhteisön lainsäädännössä asetetaan kaupallista viestintää, mainontaa tai markkinointia koskevia tiedotusvaatimuksia, kyseistä tiedotusta pidetään tämän direktiivin mukaisesti olennaisena. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus pitää voimassa tai lisätä tiedotusvaatimuksia, jotka liittyvät sopimusoikeuteen ja joilla on sopimusoikeudellisia seurauksia, jos tämä sallitaan

nykyisten yhteisön lainsäädäntöön sisältyvien välineiden vähimmäislausekkeissa. Liitteessä II, joka ei ole tyhjentävä, on luettelo tällaisista [kuluttajien taloudellista etua haittaaviin kaupallisiin menettelyihin sovellettavan yhteisön] säännösten mukaisista tiedotusvaatimuksista. Ottaen huomioon, että tällä direktiivillä säädetään täydellisestä yhdenmukaistamisesta, ainoastaan yhteisön lainsäädännön mukaisia tiedotusvaatimuksia pidetään olennaisina tämän direktiivin 7 artiklan 5 kohtaa sovellettaessa. Jos jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön tiedotusvaatimuksia, jotka vähimmäislausekkeiden perusteella vastaavat siitä, mitä yhteisön lainsäädännössä vaaditaan tai ylittävät sen, näiden lisätiedotusvaatimusten täyttämättä jättäminen ei merkitse tämän direktiivin mukaista harhaanjohtavaa mainitsematta jättämistä. Sen sijaan jäsenvaltiot voivat yhteisön lainsäädäntöön sisältyvien vähimmäislausekkeiden sen sallissa ottaa käyttöön tai pitää voimassa tiukempia säännöksiä, jotka ovat yhteisön oikeuden mukaisia, varmistaakseen kuluttajien yksilöllisten sopimusperusteisten oikeuksien suojan korkeamman tason.

--

- (17) Oikeusvarmuuden lisäämiseksi on suotavaa nimetä ne kaupalliset menettelyt, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Liitteessä I on sen vuoksi täydellinen luettelo kaikista kyseisistä menettelyistä. Nämä ovat ainoat kaupalliset menettelyt, joita voidaan pitää sopimattomina ilman 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia. Luettelo voidaan muuttaa vain muuttamalla tätä direktiiviä.”
- 3 Direktiivin 2005/29 1 artiklasta ilmenee, että direktiivin tarkoituksena ”on tukea sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja lähentämällä jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä”.
- 4 Kyseisen direktiivin 2 artiklan b alakohdan mukaan ”elinkeinonharjoittajalla” tarkoitetaan ”luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin alaan kuuluvissa kaupallisissa menettelyissä toimii tarkoituksessa, joka liittyy hänen elinkeino-, liike-, käsiteollisuus- tai ammattitoimintaansa, ja elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivaa henkilöä”. Mainitun direktiivin 2 artiklan d alakohdan mukaan puolestaan ”elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisillä kaupallisilla menettelyillä” tarkoitetaan ”elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille”.
- 5 Tuon saman direktiivin 3 artiklan otsikko on ”Soveltamisala”, ja siinä säädetään seuraavaa:
- ”1. Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketoimintaa ja sen jälkeen.
2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta sopimusoikeutta eikä erityisesti sopimuksen pätevyyttä, tekemistä tai vaikutusta koskevia sääntöjä.

--

5. Jäsenvaltiot voivat kuuden vuoden ajan 12 päivästä kesäkuuta 2007 lähtien jatkaa tämän direktiivin mukaisen lähentämisen alalla tätä direktiiviä rajoittavampien tai ohjailevampien kansallisten säännösten soveltamista, joilla säännöksillä pannaan täytäntöön yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskevia lausekkeitä sisältäviä direktiivejä. Näiden säännösten on oltava olennaisia riittävän kuluttajansuojan varmistamiseksi sopimattomia kaupallisia menettelyitä vastaan, ja niiden on oltava oikeassa suhteessa tämän tavoitteen saavuttamiseen. Jäljempänä 18 artiklassa tarkoitettuun uudelleen tarkasteluun voi, jos katsotaan tarpeelliseksi, sisältyä ehdotus tämän poikkeuksen voimassaolon jatkamisesta tietyksi rajoitetuksi ajaksi.

6. Jäsenvaltioiden on viipymättä toimitettava komissiolle kansalliset säännökset, joita ne soveltavat 5 kohdan nojalla.

--”

6 Direktiivin 2005/29 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa palveluiden tarjonnan vapautta eivätkä tavaroiden vapaata liikkumista tämän direktiivin yhdenmukaistamisen alaan kuuluvista syistä.”

7 Kyseisen direktiivin 5 artiklan otsikko on ”Sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltäminen”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä.

2. Kaupallinen menettely on sopimaton, mikäli:

a) se on huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen;

ja

b) se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti menettelyn saavutettavissa tai kohteena olevan keskivertokuluttajan tai, kun kaupallinen menettely on suunnattu tietyille kuluttajaryhmälle, ryhmään kuuluvan keskivertohenkilön taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden.

--

4. Sopimattomia ovat erityisesti kaupalliset menettelyt, jotka ovat:

a) harhaanjohtavia 6 ja 7 artiklassa esitetyn mukaisesti;

tai

b) aggressiivisia 8 ja 9 artiklassa esitetyn mukaisesti.

5. Liitteessä I on luettelo niistä kaupallisista menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Samaa luetteloa on sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa --”

Direktiivi 85/577/ETY

8 Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/577/ETY (EYVL L 372, s. 31) 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan sellaisiin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimuksiin tavarantoimittamisesta tai palvelun suorittamisesta, jotka on tehty elinkeinonharjoittajan toimitilojensa ulkopuolelle järjestämällä tutustumiskäynnillä tai elinkeinonharjoittajan käydessä muun muassa kuluttajan kotona, jos käynnin aiheena ei ole kuluttajan nimenomainen kutsu.

9 Kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti sen soveltamisalan piiriin kuuluvien sopimusten yhteydessä kuluttajalla on oikeus peruuttaa sitoumuksensa antamalla peruuttamisilmoitus määräajassa, joka on vähintään seitsemän päivää siitä hetkestä, jolloin elinkeinonharjoittaja ilmoitti kuluttajalle hänen oikeudestaan peruuttaa sopimus.

- 10 Mainitun direktiivin 8 artiklan mukaan direktiivi ”ei estä jäsenvaltioita antamasta tai pitämästä voimassa säännöksiä, jotka antavat kuluttajille tässä direktiivissä tarkoitettujen kysymysten osalta tehokkaamman suojan”.

Direktiivi 98/6/EY

- 11 Kuten kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisesta 16.2.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/6/EY (EYVL L 80, s. 27) 1 artiklasta ilmenee, direktiivin tarkoituksena on säännellä kauppiaiden kuluttajille tarjoamien tuotteiden myyntihinnan ja yksikköhinnan ilmoittamista kuluttajavalistuksen lisäämiseksi ja hintavertailun helpottamiseksi.
- 12 Kyseisen direktiivin 10 artiklan mukaan direktiivi ”ei estä jäsenvaltioita antamasta tai pitämästä voimassa kuluttajavalistusta ja hintojen vertailua paremmin edistäviä säännöksiä, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioille perustamissopimuksessa määrättyjä velvoitteita”.

Direktiivi 2011/83/EU

- 13 Kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU (EUVL L 304, s. 64) johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen mukaan kyseisessä direktiivissä vahvistetaan muun muassa säännöt etäsopimusten, muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten sekä muiden kuin etäsopimusten ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten yhteydessä annettavista tiedoista ja säädetään myös peruuttamisoikeudesta etäsopimusten ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyjen sopimusten osalta.
- 14 Mainitun direktiivin 28 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 13.12.2013 ja sovellettava näitä säädöksiä 13.6.2014 lukien.
- 15 Tuon saman direktiivin 31 artiklalla kumotaan direktiivi 85/577 13.6.2014 lukien.

Belgian oikeus

- 16 Direktiivi 2005/29 saatettiin osaksi kansallista oikeusjärjestystä 14.7.1991 annettuun lakiin 5.6.2007 annetulla lailla tehdyillä muutoksilla. Kyseinen laki kumottiin 12.5.2010 alkaen 6.4.2010 annetulla lailla.
- 17 Näiden kummankin peräkkäisen lain mukaan niiden soveltamisalan ulkopuolelle jäävät vapaiden ammattien harjoittajat sekä hammaslääkärit ja fysioterapeutit. Kyseisen 6.4.2010 annetun lain 2 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 3 §:n 2 momentissa säädettiin siis seuraavaa:

”2 §. Tässä laissa tarkoitetaan

1° yrityksellä: jokaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa pysyvästi taloudellista toimintaa, kyseisten henkilöiden yhteenliittymät mukaan lukien;

2° vapaan ammatin harjoittajalla: jokaista yritystä, joka ei ole kauppalain (code de commerce) 1 §:ssä tarkoitettu kauppias ja joka kuuluu lailla perustetun kurinpitoelimen alaisuuteen;

--

3 §. – –

§ 2. Tätä lakia ei sovelleta vapaan ammatin harjoittajiin, hammaslääkäreihin eikä fysioterapeutteihin.”

- 18 Cour constitutionnelle totesi 6.4.2011 antamallaan tuomiolla nro 55/2011 (Moniteur belge 8.6.2011, s. 33389) ja 15.12.2011 antamallaan tuomiolla nro 192/2011 (Moniteur belge 7.3.2012, s. 14196) 6.4.2010 annetun lain 2 §:n 1 ja 2 momentin sekä 3 §:n 2 momentin olevan perustuslain vastaisia, koska kyseisten säännösten johdosta vapaan ammatin harjoittajat sekä hammaslääkärit ja fysioterapeutit jäivät mainitun lain soveltamisalan ulkopuolelle.
- 19 Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta, kohtuuttomista ehdoista ja etäsopimuksista vapaita ammatteja koskevilta osin 2.8.2002 annetun lain (loi du 2 août 2002 relative à la publicité trompeuse et à la publicité comparative, aux clauses abusives et aux contrats à distance en ce qui concerne les professions libérales; Moniteur belge 20.11.2002, s. 51704; jäljempänä 2.8.2002 annettu laki) 4 §:ssä esitetään harhaanjohtavan mainonnan määritelmä ja kielletään tällainen mainonta vapaiden ammattien osalta.
- 20 Edellä mainitun 14.7.1991 annetun lain 43 §:n 2 momentissa ja 51 §:n 3 momentissa säädettiin lähinnä, että elinkeinonharjoittajat eivät saa ilmoittaa hinnanalennuksesta muun muassa alennusmyyntien yhteydessä, jos myyntiin tarjotun tuotteen hintaa ei ole tosiasiallisesti alennettu sitä ajankohtaa, josta alkaen alennettu hinta on voimassa, välittömästi edeltäneen yhden kuukauden yhtäjaksoisen ajanjakson aikana voimassa olleeseen tavanomaiseen hintaan nähden.
- 21 Tuotteita voidaan 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:n mukaan pitää alennusmyyntituotteina ainoastaan, jos pyydetty hinta alittaa viitehinnan, joka on yrityksen tuolle tuotteelle kyseisessä myyntipisteessä tai kyseisen myyntitavan mukaan asianomaisen kuukauden aikana vahvistama alin hinta.
- 22 Liikkuvan kaupan harjoittaminen on 25.6.1993 annetun lain 4 §:n mukaan sallittua kuluttajan kotona, kunhan kyseisessä kaupassa on kyse tuotteista tai palveluista, joiden kokonaisarvo on alle 250 euroa kuluttajaa kohden. Lisäksi 25.6.1993 annetun lain täytäntöönpanemiseksi 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen 5 §:ssä säädetään, ettei liikkuvassa kaupassa saa tarjota tiettyjä tuotteita, kuten lääkkeitä, lääkinnällisiä ja ortopedisiä laitteita, korjaavia linssejä ja niiden kehyksiä, jalometalleja, jalokiviä, aitoja helmiä ja viljeltyjä helmiä sekä aseita ja ampumatarvikkeita.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 23 Komissio lähetti 2.2.2009 Belgian kuningaskunnalle virallisen huomautuksen, jossa oli 11 väitettä, jotka koskivat direktiivin 2005/29 erilaisia noudattamatta jättämisistä. Kyseinen jäsenvaltio ilmoitti 3.6.2009 ja 24.6.2009 päivätyillä vastauskirjeillään lakimuutoksista, joilla useat komission osoittamat ongelmat oli tarkoitus ratkaista. Tätä taustaa vastaan 6.4.2010 annettu laki tuli voimaan 12.5.2010.
- 24 Tarkasteltuaan kyseistä lakia komissio totesi, ettei sillä ollut korjattu neljässä virallisessa huomautuksessa esitetystä väitteestä esiin tuotuja puutteita. Komissio lähetti siis 15.3.2011 Belgian kuningaskunnalle kyseisiä väitteitä koskevan perustellun lausunnon. Belgian kuningaskunta vastasi tuohon lausuntoon 11.5.2011.
- 25 Koska komissio ei ollut tyytyväinen Belgian kuningaskunnan esittämään vastaukseen kolmen perustellussa lausunnossa esiin tuomansa väitteen osalta, se päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Ensimmäinen väite

- 26 Komissio huomauttaa kyseisessä väitteessään, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä sen 2 artiklan b ja d alakohdan kanssa, mukaisia velvoitteitaan, koska se on jättänyt vapaat ammatit, hammaslääkärit ja fysioterapeutit 6.4.2010 annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Ensimmäisen väitteen tutkittavaksi ottaminen

– Asianosaisten lausumat

- 27 Belgian kuningaskunta huomauttaa, että komissio jättää nyt käsiteltävän väitteen yhteydessä ottamatta huomioon 2.8.2002 annetun lain olemassaolon. Tuossa edelleen voimassa olevassa laissa määritellään, mitä vapaata ammattia harjoittavan henkilön suorittamalla harhaanjohtavalla mainonnalla tarkoitetaan, ja siinä säädetään myös tuomioistuinvalvontaa koskevista erityisistä toimenpiteistä. Komissio ei ole kannekirjelmässään kuitenkaan täsmentänyt sitä, mitä direktiivissä 2005/29 säädettyjä kuluttajansuojaa koskevia säännöksiä ei ole saatettu osaksi Belgian oikeusjärjestystä, eikä sitä, miltä osin 2.8.2002 annettu laki merkitsee kyseisen direktiivin mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämistä.
- 28 Belgian kuningaskunta huomauttaa myös, ettei komissio kiistä sitä, etteikö 2.8.2002 annetun lain 4 §:ssä kiellettäisi harhaanjohtavaa mainontaa vapaiden ammattien harjoittajien osalta ja pantaisi näin täytäntöön direktiivin 2005/29 2 artiklan d alakohtaa. Kyseisellä kansallisen oikeuden säännöksellä varmistetaan siten ainakin mainitun direktiivin säännösten osittainen täytäntöönpano. Koska komissio ei ole ottanut huomioon 2.8.2002 annetun lain olemassaoloa kannekirjelmänsä muotoilussa, ensimmäinen väite on Belgian kuningaskunnan mukaan jätettävä tutkimatta.
- 29 Komissio korostaa vastauksessaan, että vaikka 2.8.2002 annetussa laissa kielletään vapaiden ammattien harjoittajia turvautumasta harhaanjohtavaan mainontaan, kyseisellä lailla, johon Belgian kuningaskunta vetoaa ensimmäistä kertaa vasta vastinekirjelmässään, ei todellisuudessa ole tarkoitus saattaa osaksi kansallista oikeusjärjestystä direktiiviä 2005/29 vaan olennaisilta osin harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 10.9.1984 annettu neuvoston direktiivi 84/450/ETY (EYVL L 250, s. 17).

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 30 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 120 artiklan c alakohdan mukaan komission on kaikissa SEUT 258 artiklan nojalla nostamissaan kanteissa ilmoitettava ne täsmälliset väitteet, joista unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan, sekä vähintään pääpiirteittäin ne oikeudelliset seikat ja tosiseikat, joihin väitteet perustuvat. Tästä seuraa, että komission kanteessa on esitettävä johdonmukaisesti ja yksityiskohtaisesti syyt, joiden vuoksi se on vakuuttunut siitä, että kyseinen jäsenvaltio on jättänyt noudattamatta jotakin sille perussopimusten perusteella kuuluvista velvoitteista (ks. mm. tuomio komissio v. Belgia, C-150/11, EU:C:2012:539, 26 ja 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 31 Käsiteltävässä tapauksessa siinä komission toimittamassa kannekirjelmässä, jonka mukaan komissio moittii Belgian kuningaskuntaa lähinnä siitä, että se on direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 kohdan sekä 2 artiklan b ja d alakohdan vastaisesti jättänyt vapaat ammatit, hammaslääkärit ja fysioterapeutit sen kansallisen lainsäädännön, jolla kyseinen direktiivi pantiin täytäntöön, eli 6.4.2010 annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle, esitetään selvästi kyseinen väite sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin se perustuu.

- 32 On tosin selvää, ettei komissio ole kyseisessä oikeudenkäyntiasiakirjassa pyrkinyt osoittamaan, miltä osin 2.8.2002 annettu laki, joka oli voimassa direktiiviä 2005/29 annettaessa ja jossa kielletään harhaanjohtava mainonta vapaiden ammattien osalta, ei ollut kyseisen direktiivin säännösten mukainen.
- 33 On kuitenkin huomautettava, että SEUT 258 artiklan mukaisessa jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämisestä koskevassa menettelyssä kyseessä olevan jäsenvaltion on SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla autettava komissiota tehtävänsä suorittamisessa, ja tähän tehtävään sisältyy SEU 17 artiklan 1 kohdan mukaan muun muassa huolehtiminen siitä, että EUT-sopimuksen määräyksiä sekä toimielinten sen nojalla antamia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Italia, C-456/03, EU:C:2005:388, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Yhdestä vilpittömän yhteistyön periaatteen sovelluksesta säädetään direktiivin 2005/29 19 artiklassa, jossa jäsenvaltioille asetetaan muiden direktiivien tapaan selvää ja täsmällistä ilmoitusta koskeva velvollisuus. Kuten oikeuskäytännössä on jo todettu, tällaisen ilmoituksen puuttuessa komissio ei kykene tarkistamaan, onko jäsenvaltio pannut direktiivin tosiasiallisesti ja täysimääräisesti täytäntöön. Jo yksin sillä, että jäsenvaltio laiminlyö tämän velvollisuutensa joko siten, että ilmoitus puuttuu kokonaan, tai siten, ettei ilmoitus ole riittävän selvä ja täsmällinen, voidaan perustella SEUT 258 artiklaan perustuvan sellaisen menettelyn aloittaminen, jossa tällainen jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättäminen todetaan (tuomio komissio v. Italia, EU:C:2005:388, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Käsiteltävässä asiassa ei ole kiistetty sitä, etteikö Belgian kuningaskunta vetoaisi ensimmäistä kertaa vasta vastinekirjelmässään unionin tuomioistuimessa väitteeseen, jonka mukaan direktiivi 2005/29 on pantu täytäntöön 2.8.2002 annetulla lailla. Kyseinen jäsenvaltio on näet perusteltuun lausuntoon antamassaan vastauksessa tyytynyt viittaamaan puolustukseen Cour constitutionnellen 6.4.2011 antamaan tuomioon nro 55/2011, jossa vapaiden ammattien jättämisen 6.4.2010 annetun lain ulkopuolelle katsotaan olevan vastoin perustuslakia. Mainittu jäsenvaltio on lisäksi todennut, että lakia muutettaisiin ”lähiviikkojen aikana” unionin oikeuden noudattamiseksi.
- 36 Tämän perusteella Belgian kuningaskunta ei voi moittia komissiota siitä, että tämä on kannekirjelmässään vain todennut, miltä osin 6.4.2011 annetulla lailla ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön direktiiviä 2005/29, pyrkimättä selittämään, miltä osin 2.8.2002 annetulla lailla ei ollut mitään vaikutusta tähän seikkaan. Se, ettei kannekirjelmä ole väitetysti riittävän täsmällinen, perustuu näet kyseisen jäsenvaltion viranomaisten omaan menettelyyn oikeudenkäyntiä edeltäneen menettelyn aikana.
- 37 Edellä olevasta seuraa, että komission kanteensa tueksi esittämä ensimmäinen väite voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ensimmäisen väitteen asiakysymys

– Asianosaisten lausumat

- 38 Komissio nojautuu direktiivin 2005/29 2 artiklan b alakohdan ja 3 artiklan 1 kohdan sanamuotoon, joka koskee nimenomaisesti vapaata ammattitoimintaa, ja väittää, että kyseistä direktiiviä sovelletaan kaikkien ammatinharjoittajien kaupallisiin menettelyihin heidän oikeudellisesta asemastaan tai toimialastaan riippumatta. Sillä, että vapaat ammatit, hammaslääkärit ja fysioterapeutit on nimenomaisesti jätetty 6.4.2010 annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle, rikotaan siis direktiivin 2005/29 3 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan b alakohdan kanssa.

- 39 Belgian kuningaskunta on oikeudenkäyntiä edeltäneessä vaiheessa väittänyt Cour constitutionnellen todenneen 6.4.2011 antamassaan tuomiossa nro 55/2011 nimenomaisesti, että 6.4.2010 annetun lain säännökset, joilla kyseiset ammatit suljetaan sen soveltamisalan ulkopuolelle, ovat perustuslain vastaisia, ja tällainen perustuslain vastaisuutta koskeva toteamus antaa mahdollisuuden nostaa kyseisestä laista kuuden kuukauden kuluessa kumoamiskanteen, joka saattaisi johtaa mainitun lain riidanalaisten säännösten taannehtivaan kumoamiseen. Komissio huomauttaa tässä yhteydessä ensinnäkin, että Belgian kuningaskunta myöntää näillä väitteillään sen, että sen katsotaan perustellusti jättäneen noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, ja näin oli myös perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymisajankohtana. Komissio katsoo toiseksi, että sillä, että Cour constitutionnelle voi hypoteettisesti kumota kyseiset säännökset taannehtivasti, ei voida korjata esiin tuotua jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, ja se olisi ristiriidassa sen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, joka koskee selkeyden ja oikeusvarmuuden tarvetta pantaessa täytäntöön kuluttajansuojaa koskevia unionin oikeuden sääntöjä, koska tällaisella korjaamisella ei voida poistaa sitä rikkomista, joka oli edelleen olemassa perustellussa lausunnossa vahvistetun määräajan päättyessä.
- 40 Belgian kuningaskunta ei asiakysymyksen osalta kiistä sitä, etteikö tiettyjä ammatteja olisi todellakin suljettu 6.4.2010 annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle. Kyseinen jäsenvaltio huomauttaa kuitenkin, että Cour constitutionnelle on todennut tuon poissulkemisen pätemättömäksi 6.4.2011 antamallaan tuomiolla nro 55/2011 ja 15.12.2011 antamallaan tuomiolla nro 192/2011. Se väittää, että unionin tuomioistuimen on arvioitava kyseessä olevaa täytäntöönpanoa ottamalla huomioon kyseiset tuomiot, koska niiden johdosta Belgian tuomioistuimien on jo ennen perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymistä pitänyt jättää soveltamasta 6.4.2010 annetun lain kyseessä olevia säännöksiä, joten niihin sisältyvällä soveltamisalan ulkopuolelle jättämisellä ei ole ollut enää vaikutusta kyseisten tuomioiden julistamisesta lähtien.
- 41 Belgian kuningaskunta täsmentää vastinekirjelmässään myös, että kyseisen kirjelmän jättämisaikana Cour constitutionnellessa oli nostettu kumoamiskanne, joka johtaa – jos se menestyy – 6.4.2010 annetun lain 2 §:n 2 momentin ja 3 §:n 2 momentin taannehtivaan kumoamiseen. Tästä seuraa, että kyseisten kansallisen oikeuden säännösten osalta on katsottava, etteivät ne ole missään vaiheessa kuuluneet Belgian oikeusjärjestykseen, joten sitä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, josta Belgian kuningaskuntaa moititaan, ei ole voinut olla milloinkaan olemassa.
- Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta
- 42 On huomautettava, että samalla kun Belgian kuningaskunta myöntää ensimmäisen väitteen olevan perusteltu se väittää, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, johon komissio vetoaa, on todellisuudessa ”korjattu” Cour constitutionnellen 6.4.2011 antaman tuomion nro 55/2011 ja 15.12.2011 antaman tuomion nro 192/2011, joilla 6.4.2010 annetun lain 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n 2 momentti todetaan perustuslain vastaisiksi, vaikutuksesta.
- 43 On kuitenkin huomautettava vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenevän, että jäsenvaltio ei voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut unionin oikeuden oikeussääntöihin perustuvia velvoitteita (ks. mm. tuomio komissio v. Luxemburg, C-450/00, EU:C:2001:519, 8 kohta ja tuomio komissio v. Luxemburg, C-375/04, EU:C:2005:264, 11 kohta).
- 44 Kansallisissa tuomioistuimissa käytettävissä olevat oikeussuojakeinot eivät myöskään voi haitata SEUT 258 artiklassa tarkoitettua kanteen nostamista, koska näillä oikeussuojakeinoilla ja SEUT 258 artiklaan perustuvalla kanteella on eri tavoitteet ja vaikutukset (ks. tuomio komissio v. Italia, C-87/02, EU:C:2004:363, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 45 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa myös, että kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysveloitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä (ks. tuomio komissio v. Espanja, C-168/03, EU:C:2004:525, 24 kohta; tuomio komissio v. Saksa, C-152/05, EU:C:2008:17, 15 kohta ja komissio v. Luxemburg, C-282/08, EU:C:2009:55, 10 kohta). Unionin tuomioistuin ei voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (ks. mm. tuomio komissio v. Irlanti, C-482/03, EU:C:2004:733, 11 kohta ja komissio v. Ruotsi, C-185/09, EU:C:2010:59, 9 kohta).
- 46 Oikeuskäytännössä on lisäksi jo todettu, että kansallinen vakiintunutkaan oikeuskäytäntö, jolla tulkitaan kansallisen oikeuden säännöksiä yhdenmukaisesti direktiivissä säädettyjen edellytysten kanssa, ei voi olla riittävän selvää ja täsmällistä, jotta sillä täytettäisiin oikeusvarmuuden vaatimukset, ja tämä pätee erityisesti kuluttajien suojan alalla (ks. tuomio komissio v. Alankomaat, C-144/99, EU:C:2001:257, 21 kohta).
- 47 Tästä seuraa, ettei Belgian kuningaskunnan vetoamalla seikoilla ole vaikutusta siihen, että jäsenyysveloitteita ei ole noudatettu, mitä kyseinen jäsenvaltio ei myöskään ole kiistänyt.
- 48 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että komission esittämä ensimmäinen väite on perusteltu.

Toinen väite

Asianosaisten lausumat

- 49 Komissio toteaa, että 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:ssä säädetään, että hinnanalennuksia koskevissa ilmoituksissa on käytettävä vertailukohtana laissa määriteltyä hintaa eli tässä tapauksessa kyseessä olevan ilmoituksen ensimmäistä päivää edeltäneen kuukauden aikana voimassa ollutta alinta hintaa. Kyseisissä säännöksissä kielletään lisäksi yhtäältä kuukautta pidemmästä hinnanalennuksesta ilmoittaminen ja toisaalta lähtökohtaisesti se, että tällaisia ilmoituksia annetaan yhtä päivää lyhyemmäksi aikaa.
- 50 Koska direktiivillä 2005/29 on yhdenmukaistettu täydellisesti sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva säännöstö, kyseisen direktiivin 4 artikla on komission mukaan esteenä edellä olevassa kohdassa tarkoitetun kaltaisille rajoittavimmille kansallisille säännöksille.
- 51 Direktiivin 2005/29 liitteessä I vahvistetaan näet tyhjentävä luettelo 31 kaupallisesta menettelystä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina ja joihin eivät kuulu hinnanalennuksista ilmoittamista koskevassa Belgian lainsäädännössä tarkoitetut menettelyt. Tällaisia menettelyjä on siis tarkasteltava tapauskohtaisesti sen määrittämiseksi, onko niitä pidettävä sopimattomina. Belgian säännöstöllä kielletään kaikki hinnanalennukset, jotka eivät ole kyseisessä laissa asetettujen kriteerien mukaisia, vaikka tällaisia menettelyjä ei tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi voitaisikaan pitää kyseisessä direktiivissä tarkoitetulla tavalla harhaanjohtavina tai sopimattomina.
- 52 Belgian kuningaskunta korostaa yhtäältä, että vaikka direktiivillä 2005/29 toteutetaan täydellinen yhdenmukaistaminen, se ei sisällä yhdenmukaistettuja sääntöjä, joilla voitaisiin todeta hinnanalennuksia koskevien ilmoitusten taloudellinen todenmukaisuus. Toisaalta direktiiviä 98/6 ei ole muutettu direktiivillä 2005/29. Direktiivin 98/6 10 artiklan mukaan jäsenvaltioilla on kuitenkin mahdollisuus antaa tai pitää voimassa kuluttajavalistusta ja hintojen vertailua paremmin edistäviä säännöksiä.
- 53 Tuomiossa GB-INNO-BM (C-362/88, EU:C:1990:102) on lisäksi vahvistettu lähtökohtaisesti kuluttajan tiedonsaantioikeus, joten 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:ää on arvioitava pelkästään SEUT 28 artiklan kannalta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 54 Alustavasti on täsmennettävä, että 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 § koskevat hinnanalennuksia koskevia ilmoituksia, jotka ovat direktiivin 2005/29 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettuja kaupallisia menettelyjä ja kuuluvat siis kyseisen direktiivin soveltamisalaan (ks. vastaavasti määräys INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 55 Oikeuskäytännössä on jo todettu, että direktiivillä 2005/29 yhdenmukaistetaan täydellisesti unionin tasolla sopimattomia elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiä kaupallisia menettelyjä koskevat säännöt. Kuten direktiivin 4 artiklassa nimenomaisesti säädetään, jäsenvaltiot eivät siis voi toteuttaa mainitussa direktiivissä määriteltyjä toimenpiteitä rajoittavampia toimenpiteitä silloinkaan, kun näillä toimenpiteillä pyritään saavuttamaan korkeammantasoinen kuluttajansuoja (ks. tuomio Plus Warenhandelsgesellschaft, C-304/08, EU:C:2010:12, 41 kohta ja tuomio Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, EU:C:2010:660, 37 kohta).
- 56 Lisäksi on todettava, että direktiivin 2005/29 liitteessä I luetellaan tyhjentävästi ne 31 kaupallista menettelyä, joita kyseisen direktiivin 5 artiklan 5 kohdan nojalla pidetään ”kaikissa olosuhteissa” sopimattomina. Kuten mainitun direktiivin johdanto-osan 17 perustelukappaleessa nimenomaisesti täsmennetään, nämä ovat näin ollen ainoat kaupalliset menettelyt, joita voidaan pitää sopimattomina ilman direktiivin 2005/29 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia (ks. tuomio Plus Warenhandelsgesellschaft, EU:C:2010:12, 45 kohta).
- 57 Belgian kuningaskunta väittää olennaisilta osin, että 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:ssä säädetyn kaltaiset rajoittavammat toimenpiteet ovat edelleen sallittuja sen direktiivin 98/6 10 artiklassa säädetyn yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskevan lausekkeen nojalla, jonka mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus antaa tai pitää voimassa kuluttajavalistusta ja hintojen vertailua paremmin edistäviä säännöksiä.
- 58 Tässä yhteydessä on selvää, että direktiivin 2005/29 3 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot saattoivat kuuden vuoden ajan 12.6.2007 lähtien jatkaa kyseisen direktiivin mukaisen lähentämisen alalla sellaisten mainittua direktiiviä rajoittavampien tai ohjailevampien kansallisten säännösten soveltamista, joilla pannaan täytäntöön yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskevia lausekkeitä sisältäviä direktiivejä.
- 59 On kuitenkin huomautettava, että – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 58 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa korostanut – direktiivin 98/6 tarkoituksena ei ole taata kuluttajansuojaa siltä osin kuin on kyse hintojen ilmoittamisesta yleensä tai hinnanalennuksia koskevien ilmoitusten taloudellisesta todenmukaisuudesta vaan siltä osin kuin on kyse tuotteiden hintojen ilmoittamisesta erilaisina määrän yksikköinä.
- 60 Ei siis voida pätevästi väittää, että direktiivin 98/6 10 artikla voisi oikeuttaa pitämään voimassa 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:n kaltaisia rajoittavampia kansallisia säännöksiä hinnanalennuksia koskevien ilmoitusten taloudellisesta todenmukaisuudesta, koska tällaiset säännökset eivät kuulu direktiivin 98/6 soveltamisalaan.
- 61 Tällainen kansallinen säännöstö, jolla kielletään yleisesti menettelyt, joita ei mainita direktiivin 2005/29 liitteessä I, suorittamatta yksilöllistä arviointia niiden ”sopimattomuudesta” kyseisen direktiivin 5–9 artiklassa vahvistettujen arviointiperusteiden nojalla, on ristiriidassa kyseisen direktiivin 4 artiklan sisällön kanssa eikä se vastaa mainitulla direktiivillä tavoiteltua täydellisen yhdenmukaistamisen tavoitetta silloinkaan, kun kyseisellä säännöstöllä pyritään saavuttamaan korkeammantasoinen kuluttajansuoja (ks. vastaavasti tuomio Plus Warenhandelsgesellschaft, EU:C:2010:12, 41, 45 ja 53 kohta).

- 62 Komission tavoin on korostettava tuomion GB-INNO-BM (EU:C:1990:102) vaikutuksiin liittyvästä väitteestä, että mainitun tuomion taustalla olleen asian olosuhteet poikkeavat nyt käsiteltävän kanteen nostamisen oikeuttaneista olosuhteista. Kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuin näet totesi, että tavaroiden vapaa liikkuvuus on lähtökohtaisesti esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jolla kuluttajalta evätään kaikki mahdollisuudet saada eräitä tietoja, kun taas direktiivin 2005/29 – kuten sen 1 artiklasta ilmenee – tavoitteena on ”tukea sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja”.
- 63 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikkia kansallisia toimenpiteitä alalla, joka on ollut unionin tasolla kattavan yhdenmukaistamisen kohteena, on kuitenkin arvioitava suhteessa kyseisen yhdenmukaistamistoimenpiteen säännöksiin eikä suhteessa primaarioikeuden määräyksiin (ks. tuomio Gysbrechts ja Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 64 Koska direktiivillä 2005/29 on – kuten tämän tuomion 55 kohdassa on jo todettu – yhdenmukaistettu täydellisesti sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva säännöstö, kyseessä olevia kansallisia toimenpiteitä on siis arvioitava yksinomaan mainitun direktiivin säännösten eikä SEUT 28 artiklan kannalta.
- 65 Tuomiolla GB-INNO-BM (EU:C:1990:102), johon Belgian kuningaskunta on vedonnut, ei ole tältä osin merkitystä, koska se koski alaa, jota ei ollut vielä kyseisenä ajankohtana yhdenmukaistettu tällä tavalla.
- 66 Edellä esitetystä seuraa, että komission toinen väite on perusteltu.

Kolmas väite

Asianosaisten lausumat

- 67 Komissio huomauttaa yhtäältä, että 25.6.1993 annetun lain 4 §:n 3 momentilla kielletään lähtökohtaisesti tiettyjä tuotteita ja palveluja lukuun ottamatta liikkuva kauppa silloin, kun sitä harjoitetaan kuluttajan kotona, sellaisten tuotteiden tai palvelujen osalta, joiden kokonaisarvo kuluttajaa kohti on yli 250 euroa. Komissio korostaa toisaalta, että 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen 5 §:n 1 momentissa kielletään tiettyjen tuotteiden, kuten esimerkiksi jalometallien, jalokivien ja aitojen helmien, liikkuva kauppa.
- 68 Komissio palauttaa mieliin, että direktiivillä 2005/29 toteutetaan täydellinen yhdenmukaistaminen ja sopimattomat menettelyt on lueteltu tyhjentävästi kyseisen direktiivin liitteessä I, ja se huomauttaa, että kyseisissä kansallisissa säännöksissä tarkoitettuja kieltoja ei ole mainittu tuossa liitteessä, ja päättelee tämän perusteella, ettei tällaista myyntiä voida kieltää ehdottomasti vaan sitä on tarkasteltava sitä vastoin tapauskohtaisesti sen määrittämiseksi, merkitseekö se sellaista kohtuutonta menettelyä, joka on kiellettävä.
- 69 Belgian kuningaskunta väittää lähinnä, että sekä 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen 5 §:n 1 momentti että 25.6.1993 annetun lain 4 §:n 3 momentti kuuluvat direktiivin 85/577 soveltamisalaan, ja ne ovat tiukempia kansallisia toimenpiteitä, jotka ovat sallittuja kyseisen direktiivin yhteydessä. Kyseinen jäsenvaltio korostaa erityisesti, että direktiivi 2005/29 lisättiin jo voimassa olevien kuluttajansuojaa koskevien unionin säännösten joukkoon muuttamatta tai rajoittamatta direktiivin 85/577, jonka soveltamisala täydentää direktiivin 2005/29 soveltamisalaa, ulottuvuutta.
- 70 Mainitut kansalliset säännökset kuuluvat lisäksi direktiivin 2011/83 täytäntöönpanotoimenpiteisiin, jotka kyseisen jäsenvaltion oli toteutettava viimeistään 13.12.2013.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 71 Alustavasti on täsmennettävä, että – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa korostanut – on selvää yhtäältä, että kyseessä olevat kansalliset toimenpiteet, joilla kielletään tietynlainen liikkuva kauppa, kuuluvat direktiivin 2005/29 soveltamisalaan, sillä ne ovat kyseisen direktiivin 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettuja kaupallisia menettelyjä, ja toisaalta, että ne voivat olla muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta annetun direktiivin 85/577, jonka 8 artiklaan sisältyvän yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskevan lausekkeen mukaan jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa ”säännöksiä, jotka antavat kuluttajille tässä direktiivissä tarkoitettujen kysymysten osalta tehokkaamman suojan”, mukaisia.
- 72 Direktiivin 2005/29 4 artikla on esteenä tällaisten rajoittavampien kansallisten toimenpiteiden voimassa pitämiselle, jollei kyseisen direktiivin 3 artiklan 5 kohdasta muuta johdu, kun sen mukaan ”jäsenvaltiot voivat kuuden vuoden ajan 12 päivästä kesäkuuta 2007 lähtien jatkaa [mainitun] direktiivin mukaisen lähentämisen alalla [samaa] direktiiviä rajoittavampien tai ohjailevampien kansallisten säännösten soveltamista, joilla säännöksillä pannaan täytäntöön yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskevia lausekkeita sisältäviä direktiivejä”.
- 73 Direktiivin 2005/29 3 artiklan 5 kohdasta ilmenee siis selkeästi, että jäsenvaltioilla on yksinomaan mahdollisuus jatkaa direktiivin 2005/29 voimaantullessa jo voimassa olleiden rajoittavampien tai ohjailevampien kansallisten säännösten soveltamista.
- 74 On kuitenkin niin, että 25.6.1993 annetun lain 4 §:n 3 momentti ja 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen 5 §:n 1 momentti ovat tulleet voimaan 4.7.2005 ja 24.9.2006 eli direktiivin 2005/29 voimaantumisen jälkeen. Belgian kuningaskunta ei siis ole jatkanut kyseisen direktiivin voimaantullessa voimassa olleen lainsäädännön soveltamista.
- 75 Direktiivin 2005/29 3 artiklan 5 kohdasta siis ilmenee, että tuo direktiivi on esteenä kyseessä olevalle kansalliselle lainsäädännölle.
- 76 Siitä Belgian kuningaskunnan esittämästä väitteestä, jonka mukaan kyseinen kansallinen säännöstö perustuu direktiiviin 2011/83, on riittävää todeta, ettei tuo direktiivi ollut voimassa perustellussa lausunnossa vahvistetun määräajan päättyessä 15.5.2011, joten tällainen väite ei voi menestyä tämän tuomion 45 kohdassa esitettyjen periaatteiden perusteella.
- 77 Näiden seikkojen perusteella komission kolmas väite on todettava perustelluksi.
- 78 Kaikista edellä esitetyistä seikoista seuraa, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 2005/29 2 artiklan b ja d alakohdan, 3 artiklan ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on sulkenut vapaan ammatin harjoittajat sekä hammaslääkärit ja fysioterapeutit 14.7.1991 annetun lain, jolla direktiivi 2005/29 on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, soveltamisalan ulkopuolelle, pitänyt voimassa 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:n sekä pitänyt voimassa 25.6.1993 annetun lain 4 §:n 3 momentin ja 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen 5 §:n 1 momentin.

Oikeudenkäyntikulut

- 79 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Belgian kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Belgian kuningaskunta on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) 2 artiklan b ja d alakohdan, 3 artiklan ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on**
 - sulkenut vapaan ammatin harjoittajat sekä hammaslääkärit ja fysioterapeutit kaupan alalla noudatettavista menettelytavoista sekä kuluttajille annettavista tiedoista ja kuluttajansuojasta 14.7.1991 annetun lain – sellaisena kuin se on muutettuna 5.6.2007 annetulla lailla –, jolla kyseinen direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, soveltamisalan ulkopuolelle
 - pitänyt voimassa markkinakäytännöistä ja kuluttajansuojasta 6.4.2010 annetun lain 20, 21 ja 29 §:n ja
 - pitänyt voimassa liikkuvan ja kiertävän kaupan harjoittamisesta ja järjestämisestä 25.6.1993 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 4.7.2005 annetulla lailla, 4 §:n 3 momentin sekä liikkuvan kaupan harjoittamisesta ja järjestämisestä 24.9.2006 tehdyn kuninkaan päätöksen 5 §:n 1 momentin.
- 2) **Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset